

Mim Mim Grubu

1920 yılının ilk aylarında kurulan ve kuruluş gayesi “Her türlü ihtimal ve tehlike karşısında İstanbul’un herhangi bir ihtilal vaziyetinde, hâl ve mevkiye hâkim olmak, İstanbul’daki Müslüman kuvvetlerini millî gayeye doğru sevk ve idare etmek, Anadolu’daki mücadeleye manen ve maddeten yardımcı olmak...” şeklinde açıklanan Müdafaa-i Millîye Teşkilatı, M.M. Grubu’nun çıkış noktasını oluşturmaktadır. İstanbul’da oluşturulan diğer gizli gruplarda olduğu gibi Müdafaa-i Millîye Teşkilatı ve bu teşkilattan ortaya çıkan M.M. Grubu’nda da Teşkilat-ı Mahsusa benzeri yapılanma görülmektedir.

M.M. Grubu’nun kuruluşu Ankara tarafından desteklenmiştir. Teşkilatın içinde, yukarıda izah edilen gayenin dışına çıkarak, istihbarat ve sevkiyat hususlarında da faaliyette bulunmak isteyen bazı şahısların çalışmaları sonucu, değişik sahalarda vazife yapmak amacıyla tamamen hususi surette kurulmuş olan bir grup daha ortaya çıkmıştır. Bu grup mensupları, Müdafaa-i Millîye Teşkilatı’nın yalnız baş harflerini alarak, “M.M.” ismini kullanmışlardır. Böylece, bir teşkilat görünümünde olan fakat gerçekte biri “istihbarat, fesat cemiyetlerinin saptanması, Anadolu’ya silah ve cephane sevkiyatı” hususlarında faaliyet gösteren M.M. Grubu, diğeri ise “gizli propaganda, Müslüman olmayanların tecavüz ve taarruzlarını önleme” görevlerini yerine getiren Müsellah Müdafaa-i Millîye Teşkilatı olarak iki ayrı grup ortaya çıkmıştır.

İstanbul’un işgal edilmesi sonrasında, burada daha fazla hizmet veremeyeceğini anlayan Fevzi (Çakmak) Paşa, Anadolu’ya geçmeden önce Hüsamettin (Ertürk) Bey’e, “Bir müddet sonra, kendisini de Ankara’ya beklediğini, Erkan-ı Harbiye’de gizli bir teşkilat kurulacağını, bunun bilhassa istihbarat işi olduğunu, Teşkilat-ı Mahsusadaki tecrübesinden yararlanmak istediğini” ifade etmiştir. İstanbul’da İngilizlerin kontrolleri sıkılaştırması ve Fevzi (Çakmak) Paşa’nın ayrılmadan önce söyledikleri neticesinde, Hüsamettin (Ertürk) Bey 27 Ocak 1921’de İtalyan şirketine ait Llyod Vapuru ile Samsun’a geçmiştir. Uzun tartışmaların sonunda, bir türlü istenilen noktaya çıkartılamayan ve açığı giderek daha fazla duyulan istihbarat çalışmalarında yeni bir yapılanma için Mustafa Kemal Paşa’nın oluruyla Fevzi (Çakmak) Paşa, Teşkilat-ı Mahsusanın son başkanı sıfatını taşıyan Hüsamettin (Ertürk) Bey’e ulaşır. Ertürk, Samsun’da bulunduğu sırada 30 Mart 1921’de, Fevzi (Çakmak) Paşa’dan gelen “Teşkilat buyuracağınız grubun pek dikkatli davranması ve varlığının çevreden saklı tutulması, başarınızı kolaylaştıracak noktalardır.” şeklindeki emir ve direktifleri üzerine o ana kadar hususi bir mahiyet arz eden ancak faaliyetleri bir organize ve emir komutaya ihtiyaç duyan M.M. Grubu’nun, bu göreve uygun olduğunu düşünmüştür.

Mustafa Kemal Paşa’nın emirleri doğrultusunda, Samsun’da yeniden şekillenen M.M. Grubu’nun ilk Heyet-i Merkeziyesi, Topkapılı Cambaz Mehmet Bey, Yüzbaşı Emin Ali Bey, Topçu Mülazım-ı evvel Muhlis Bey, Kuvay-ı İnzibatiye Fırkası Kumandanı Kaymakam Kemal (Koçer) Bey ve Topkapılı İhsan Beylerden teşkil edilmiş ve heyet başkanlığına Süvari

Miralayı Esat Bey getirilmiştir. Grup amirliği konusu Hüsamettin Bey, Topkapılı Cambaz Mehmet Bey ve Topçu Kaymakamı Kemal (Koçer) Bey arasında çekişme konusu olmuştur. Her üçü de kendisinin grup amiri olduğunu hatıralarında yazmışlardır. Topkapılı Cambaz Mehmet Bey, İstanbul'a geldikten sonra, Ankara'nın direktifleri doğrultusunda çalışmaya başlamıştır. Ancak kendisine verilen görevlendirmenin gizli tutulması talimatının bulunması nedeniyle durumun diğer gruplar tarafından bilinmemesi, tepkilere sebebiyet vermiştir. M.M. Grubu ile Erkan-ı Harbiye-i Umumiye Riyaseti (EHUR) arasında, haberleşmede kullanılacak şifrelere ilişkin birçok yazışma gerçekleştirilmiştir. EHUR'un gönderdiği yazılarda, harflere karşılık gelen rakamları ifade eden şifreler ile nasıl açılacaklarının tarifleri yer almaktadır. Bu yazılarda, "Şifrelerin üç alternatifli olarak hazırlandığı, birinin ele geçmesi durumunda diğerinin devreye gireceği, kullanılan şifrenin tanıtıcı rakamının, telgraf başlangıcında belirtilmesi gerektiği" ifade edilmektedir.

M.M. Grubu, bir taraftan Müdafaa-i Millîye teşkilatı ve azalarından faydalanmaya çalışmış, bir taraftan da gazeteci, muharrir (yazar), politikacı, profesör, öğretmen gibi kimselerden propaganda yapmaya elverişli gördüklerini kullanma gayreti içerisinde olmuştur. M.M. Grubu, İstanbul'daki elemanları kanalıyla bir haber alma ağı kurarak, askerî ve sivil haber almayı sağlayabilmek için değişik yöntemler izlemiştir. Yalnız haber almayı sağlamakla kalmamış, İşgal Devletleri İstihbarat Servisleri'nin karşı faaliyetlerini de açığa çıkarmıştır. Grup elemanları EHUR'un istediği her türlü bilgiyi, ilgili örgüt ve kişilerle ilişki kurarak elde etmiştir. Anadolu ve Trakya'da bulunan Yunan kuvvetleri hakkında İstanbul'dan sağlanan bilgiler, millî güçlere zamanında iletilerek zaferin kazanılmasında etkili olmuştur. Gerek para ile satın alınan elemanlarla, gerekse millî duygular kullanılarak birçok gizli bilgi elde edilmiştir. Öğrenildiğinde, İstanbul'dan Ankara'ya geçecek İngiliz casuslarının eşkâlleri ve isimleri bildirilerek, Ankara'nın bu konuda tedbir alması sağlanmıştır. Hilafet yanlısı zararlı cemiyetlerle ajanlar vasıtasıyla ilişki kurularak, bu derneklerin çalışmaları hakkında Fransız ve İtalyan işgal güçleri ile İngilizler arasında gerginlikler yaşanması durumunu, iyi değerlendiren Grup, Fransız ve İtalyanların İstanbul'da bulunan ajanlarından aldığı yardımlarla İşgal Devletleri kontrolü altında bulunan depolardan aldıkları silah ve mühimmatı Anadolu'ya göndermişti.

Grup, bilgi toplama konusunda sistematik bir çalışma yapmış, ajanları bazen dilenci, bazen işçi, kimi zaman da bilim adamı ve matbaacı olarak ortaya çıkararak, haber toplamada başarılı olmuş ve General Harrington'un, İngiltere Harbiye Nezaretine hitaben yazdığı rapor gibi İşgal Devletleri'ne ait önemli bilgi ve gizli evrakları ele geçirmiştir; ancak kendilerine ait bazı gizli evrakların da dışarıya sızdığı arşiv belgelerinde görülmektedir. 3 Mayıs 1921'de Ankara tarafından resmen onaylanan Grubun faaliyetlerine, 5 Ekim 1923'te son verilmiştir.

Serdar YURTSEVER

KAYNAKÇA

Arşiv Kaynakları

TİTE Arş., K. 43, G.63, B.1.

TİTE Arş., K. 44, G.79, B.1.

TİTE Arş., K. 50, G.189, B.

TİTE Arş., K. 59, G.125, B.1/2/3.

TİTE Arş., K. 59, G.132, B.1/2.

TİTE Arş., K. 59, G.143, B.1.

TİTE Arş., K. 59, G.79, B.1.

TİTE Arş., K. 60, G.30, B.1.

TİTE Arş., K. 60, G.31, B.2.

TİTE Arş., K. 60, G.34, B.1/2.

TİTE Arş., K. 60, G.36, B.2/3.

TİTE Arş., K. 64, G.134, B.1/2.

TİTE Arş., K. 70, G.19, B.1/2.

TİTE Arş., K. 70, G.20, B.1/2/3/4.

AYDIN, Mesut, **Millî Mücadele Yıllarında İstanbul'da Faaliyet Gösteren Gizli Gruplar**, AÜ, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara 1989.

ÇUKUROVA, Bülent, **M. M. Grubu Haber Alma Raporlarında Grup Faaliyetleri ve Bazı Zararlı Cemiyetler**, AÜ, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara 1989.

HİMMETOĞLU, **Kurtuluş Savaşında İstanbul ve Yardımları**, Cilt I, İstanbul 1975.

Serdar YURTSEVER, **Millî Mücadele Dönemi İstihbarat Faaliyetleri, Örnek Olay İncelemeleri (1919-1922)**, Ankara 2008.

TANSU, Samih Nafiz, **İki Devrin Perde Arkası**, İstanbul 1969.

Türk İstiklal Harbi İdari Faaliyetler, C.VII., Genkur Bas., Ankara 1975.

27/07/2024 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/mim-mim-grubu/?pdf=3469> adresinden erişilmiştir